

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรม



ประเพณีท้องถิ่นของตำบลนาพันสาม
ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ประเพณีแข่งขันเรือมอด



ความเป็นมา

ประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธง ตำบลนาพันสามเริ่มจากชาวบ้านได้ใช้เรือมอดพายแข่งกันหลังเสร็จจากฤดูเก็บเกี่ยวข้าวโดยใช้ใบไม้ใบหญ้า วัสดุหาง่ายมาใช้เป็นธงเพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งชัยชนะ เรือลำไหนคว่ำธงได้ก่อนจะเป็นผู้ชนะ ต่อมาได้พัฒนาเป็นผืนผ้าที่สวยงาม เช่นปัจจุบัน ประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธงจะจัดกัน หลังงานบุญใหญ่วันออกพรรษาของทุกๆปี

ผลสำเร็จ

เป็นประเพณีโบราณที่สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เห็นคุณค่าของประเพณีโบราณ เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อกันมา เป็นการอนุรักษ์ประเพณีที่มีแต่ดั้งเดิมของชาวตำบลนาพันสาม และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีโบราณของชาวตำบลนาพันสามอีกด้วย

ประโยชน์

๑. ประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธง เป็นประเพณีโบราณที่ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาให้คงอยู่สืบไป
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธงซึ่งเป็นประเพณีโบราณ
๓. ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการจัดประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธง
๔. นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีแข่งขันเรือมอดชิงธงของตำบลนาพันสาม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการในท้องถิ่นและเป็นแบบอย่างให้กับ อปท.อื่น
๒. ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีโบราณ
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการทุกขั้นตอน ในรูปของ บวร บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการ
อื่นๆ

ความยั่งยืน/ความคุ้มค่า

๑. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้มีจิตสำนึกรักชุมชนและเห็นคุณค่าของประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธง
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีการแข่งขันเรือมอดชิงธง
๓. สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของตำบลนาพันสามอย่างต่อเนื่อง

ประเพณีงานบุญใหญ่เข้าพรรษา (ตักบาตรพระบวหลังเกษียน)



ความเป็นมา

ประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน เป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวตำบลนาพันสาม ที่เคยทำกันมานับร้อยปี จนแทบจะหายสาบสูญ ไปแล้ว ผู้เฒ่า ผู้แก่ ในตำบลนาพันสามเล่าว่า ในอดีตในสมัยที่การคมนาคมยังไม่สะดวก ในฤดูแล้งชาวบ้าน และโดยพื้นเพคนนาพันสาม จะเป็นคนใจบุญ ชาวบ้านจะนิมนต์พระ ไปตักบาตร ในเทศกาล และวันสำคัญ โดยเฉพาะในวันอาสาฬหบูชา ก่อนวันเข้าพรรษาหนึ่งวันจะมีพิธีทำบุญตักบาตรพระบวหลังเกษียน ชาวบ้านถือว่าเป็นประเพณีศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งจะได้านิสงส์บุญอันยิ่งใหญ่ ประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน จะจัดขึ้นในวันอาสาฬหบูชาของทุกปี องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามเล็งเห็นคุณค่าของประเพณีดังกล่าวจึงได้ริเริ่มฟื้นฟูขึ้น

ผลสำเร็จ

เด็ก เยาวชน และประชาชน เห็นคุณค่าของประเพณีโบราณและได้ร่วมกัน อนุรักษ์ประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียนของตำบลนาพันสาม และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีศักดิ์สิทธิ์ของชาวตำบลนาพันสามอีกด้วย ประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียนได้รับการฟื้นฟูและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน จะมีนักท่องเที่ยวและพุทธศาสนิกชนเข้ามาตักบาตรในตำบล จนได้รับการยกย่องว่าเป็นประเพณีที่ติดหนึ่งในสามของประเพณีที่น่าท่องเที่ยวในระดับประเทศ

ประโยชน์

๑. ประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน เป็นประเพณีโบราณที่ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดให้คงอยู่สืบไป
๒. ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการจัดประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน
๓. นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน ซึ่งเป็นประเพณีโบราณของตำบลนาพันสาม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. การใช้ทุนทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการในท้องถิ่นและเป็นแบบอย่างให้กับ อปท.อื่น
 ๒. ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีโบราณ
 ๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการทุกขั้นตอน ในรูปของ บวร บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการ
- อื่นๆ

ความยั่งยืน/ความคุ้มค่า

๑. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เห็นคุณค่าของประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียน
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีตักบาตรพระบวหลังเกษียนให้คงอยู่สืบไป

๓. ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนของตำบลนาพันสามอย่างต่อเนื่อง

ประเพณีแต่งงานโบราณ



ความเป็นมา

ประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน เป็นเอกลักษณ์ของชาวตำบลนาพันสาม ที่เคยทำกันมาในสมัยโบราณ โดยพิธีแต่งงาน เจ้าบ่าวจะยกขบวนเกวียนขันหมาก มาบ้านเจ้าสาว ซึ่งบนเกวียนจะมี ขนม ของกิน ของใช้ และสินสอดทองหมั้น โดยเฉพาะดอกกรัก ดอกดาวเรือง ดอกบานไม่รู้รุ่ย จะขาดไม่ได้ ซึ่งแสดงถึงความรัก อันรุ่งเรือง ไม่โรยรา จำนวนเล่มเกวียนที่ยกขบวนขันหมากมาในงานแต่งงานจะแสดง ถึง ฐานะของเจ้าบ่าว จึงมีเกวียนหลายเล่ม จะแสดงถึง ฐานะร่ำรวย ประเพณีแต่งงานหลังเกวียน ปัจจุบันได้เลือนหายไป องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ร่วมกับวัดนาพรหม ได้ฟื้นฟูประเพณีนี้ขึ้น

ผลสำเร็จ

ประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน ได้รับการฟื้นฟูจนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศในช่วงเทศกาล ดังกล่าว มีนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศเข้ามาร่วมพิธี จำนวนมาก และสร้างจิตสำนึกให้เด็กเยาวชนในชุมชน มีจิตสำนึกรักชุมชน

ประโยชน์

๑. ประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน เป็นประเพณีโบราณที่ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาให้คงอยู่สืบไป
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน ซึ่งเป็นประเพณีโบราณ
๓. ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการจัดประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน
๔. นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน ซึ่งเป็นประเพณีโบราณของตำบลนาพันสาม
๕. สถาบันครอบครัวมีความรัก ความผูกพันกัน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. การใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการในท้องถิ่นและเป็นแบบอย่างให้กับ อปท.อื่น
๒. ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการทุกขั้นตอน ในรูปของ บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการอื่นๆ

ความยั่งยืน/ความคุ้มค่า

๑. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เห็นคุณค่าของประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีแต่งงานบนหลังเกวียน

๓. การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของตำบลนาพันสามให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

๔. เป็นการส่งเสริมความรักความอบอุ่นในครอบครัว

ประเพณีการละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ



ความเป็นมา

อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนชาวตำบลนาพันสามคือการทำนาและเลี้ยงวัว ซึ่งในอดีตวิถีชีวิตชาวนาในสมัยปู่ย่าตายาย จะใช้วัว หรือ ควาย ในการไถนา แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีทันสมัยมากขึ้นชาวนาหันมาใช้เครื่องจักรในการทำนา วิธีการทำนาได้เปลี่ยนไป มีการใช้รถไถนา ซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่าหลายเท่าตัว ทำให้การใช้วัวไถนาในปัจจุบันไม่มีให้เด็กรุ่นหลังได้เห็น และอุปกรณ์ในการทำนาก็จะหายไป ดังนั้น เพื่อให้วัวเทียมไถยังคงอยู่กับชาวนาจึงได้จัดโครงการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ เพื่อเป็นการสะท้อนให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลัง ได้เรียนรู้ถึงวิธีการทำนาในอดีต และรู้ถึงบุญคุณของชาวนา รวมไปถึง วัว และควาย ที่ต้องทนเหนื่อยยาก ลำบาก ในการผลิตข้าวให้เราได้บริโภคกันอยู่เช่นทุกวันนี้

ผลสำเร็จ

การละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ เป็นการละเล่นที่สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เห็นคุณค่าของการละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ ให้คงอยู่คู่ตำบลนาพันสาม เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อกันมา และยังเป็น การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักการละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ ให้คงอยู่คู่ตำบลนาพันสามอีกด้วย

ประโยชน์

๑. การละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาให้คงอยู่สืบไป
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ
๓. ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการจัดโครงการอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ ให้คงอยู่คู่ตำบลนาพันสาม
๔. นักท่องเที่ยวได้รู้จักการละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. การใช้ทุนทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการในท้องถิ่นและเป็นแบบอย่างให้กับ อปท.อื่น
๒. ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์การละเล่นวัวเทียมไถ
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการทุกขั้นตอน ในรูปของ บวร บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการ

ความยั่งยืน/ความคุ้มค่า

๑. เด็ก เยาวชน ได้เรียนรู้ และร่วมอนุรักษ์การละเล่นพื้นบ้านวัวเทียมไถ

๒. เป็นการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านวู้วเทียมไถ ให้คงอยู่คู่ตำบลนาพันสาม

๓. เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในตำบลให้ดีขึ้น

ประเพณีแข่งเรือยาว



ความเป็นมา

ประเพณีแข่งเรือยาวของชาวตำบลนาพันสาม เล่ากันว่า เริ่มมีการแข่งขันกัน ในสมัยรัชกาลที่ ๔ ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานเรือแม่แก่งทองให้กับหลวงปู่เอี่ยม อดีตเจ้าอาวาส วัดนาพรม เรือลำนี้ชาวบ้าน เรียกกันว่าแม่แก่งทอง โดยประเพณีแข่งเรือยาวจะจัดในงานทอดกฐินของวัดนาพรม โดยมีเรือยาวที่มีชื่อเสียงในอดีตมาประชันฝีพายในลำคลองนาพันสาม อาทิ เรือแม่กัลยา วัดเกาะ เรือแม่ทองดำ วัดบางทะเล และเรือยาวบริเวณวัดใกล้เคียง อีกหลายลำ ซึ่งประเพณีแข่งขันเรือยาว ในอดีตจะเป็นประเพณีที่สวยงาม คึกคักสนุกสนาน เป็นที่ใฝ่ฝันของชาวบ้าน ปัจจุบันด้วยวิถีชีวิตและลำน้ำที่เปลี่ยนไป ประเพณี การแข่งเรือยาวของชาวตำบลนาพันสามจึงหาได้ยาก

ผลสำเร็จ

เป็นประเพณีโบราณที่สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เห็นคุณค่าของประเพณีโบราณ เพื่อให้ลูกหลานได้สืบทอดต่อกันมา เป็นการอนุรักษ์ประเพณีที่มีแต่ดั้งเดิมของชาวตำบลนาพันสาม และยังเป็น การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีโบราณของชาวตำบลนาพันสามอีกด้วย

ประโยชน์

๑. ประเพณีการแข่งเรือยาว เป็นประเพณีโบราณที่ได้รับการอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาให้คงอยู่สืบไป
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีการแข่งเรือยาว ซึ่งเป็นประเพณีโบราณ
๓. ประชาชนเกิดความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจกันในการจัดประเพณีการแข่งเรือยาว
๔. นักท่องเที่ยวได้รู้จักประเพณีแข่งเรือยาวของตำบลนาพันสาม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. การใช้ทุนทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการในท้องถิ่นและเป็นแบบอย่างให้กับ อปท.อื่น
๒. ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีโบราณ
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการทุกขั้นตอน ในรูปของ บวร บ้าน วัด โรงเรียน ส่วนราชการ

ความยั่งยืน/ความคุ้มค่า

๑. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้มีจิตสำนึกรักชุมชนและเห็นคุณค่าของประเพณีการแข่งเรือมาดชิงธง
๒. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีการแข่งเรือมาดชิงธง
๓. สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนของตำบลนาพันสามอย่างต่อเนื่อง

